

Biblioteca Academiei Române : Activitatea de Cercetare

Dr. Cornel Lepădatu, director adjunct, Biblioteca Academiei Române

Rezumat

Articolul descrie cu precădere cele petrecute în Biblioteca Academiei în ultimele decenii în vederea susținerii temei principale abordate: contribuția instituției la crearea și păstrarea elementelor de cunoaștere necesare evoluțiilor actuale. Articolul intenționează să argumenteze, cu evidențierea unor fapte, că Biblioteca Academiei își îndeplinește misiunea principală, caracteristică oricărei biblioteci, aceea de a selecta, a acumula, a întreține și a pune la dispoziția utilizatorilor elementele de cunoaștere, din propriul patrimoniu, stocate pe diferite medii tradiționale sau mai noi (în special digitale) folosind, într-o măsură tot mai mare, tehnologia informației. În același timp, Biblioteca Academiei Române este și o bibliotecă de cercetare în care personalul contribuie la crearea de elemente de cunoaștere. Referitor la faptul că în 2017 Biblioteca aniversează 150 de ani de la înființare în prima parte a articolului sunt inserate unele elemente istorice definitorii privind evoluția acestei instituții de cultură.

1. Biblioteca Academiei - 150 de ani de funcționare neîntreruptă

Până la sfârșitul domniilor fanariote istoria vechilor noastre biblioteci acoperă mai mult de șase secole, timp în care nenumărate colecții voievodale, boierești sau mănăstirești și chiar din posesia multor români păstrători de documente au adunat și risipit comori de frumusețe și înțelepciune. Printre cele mai semnificative colecții constituite în acea perioadă pot fi amintite biblioteca domnească de la Hurezu, biblioteca familiei Cantacuzino, biblioteca Mavrocordăților. Intelectualii români din secolul al XIX-lea au atras sub diferite forme atenția asupra valorii manuscriselor și cărților vechi. Printre cei dintâi, meritul de a fi manifestat un interes stăruitor pentru cunoașterea vechilor biblioteci îl are Alexandru Odobescu iar principalul inițiator al studiilor de bibliologie din România este recunoscut a fi savantul Nicolae Iorga.

În procesul de cristalizare a națiunii române, culturii îi revenea rolul central, iar în cadrul acesteia crearea unei societăți academice cu menirea de fixare a limbii literare, a gramaticii și a lexicului constituia, fără îndoială, o prioritate. Acest lucru se realizează prin *Decretul nr. 582 din 1/13 aprilie 1866* al Locotenenței Domnești, care conține decizia de creare la București a *Societății Literare Române*, devenită ulterior *Societatea Academică Română și respectiv, Academia Română*

La prima ședință a *Societății Academice Române*, din **6 august 1867**, se pun bazele **Bibliotecii Academiei** având, dintru început, misiunea de a aduna și conserva în colecțiile sale fondul național de manuscrise și tipărituri ilustrând, în primul rând, istoria și cultura românească.

În martie 1884 „bibliotecarul Academiei” Ioan Bianu (1856 - 1935) elaborează și supune aprobării plenului academic *Regulamentul pentru Biblioteca Academiei* prin care se stabilea profilul instituției, normele de catalogare, organizarea colecțiilor, principiile de conservare și îndatoririle personalului.

Oficial, Biblioteca Academiei devine beneficiară a depozitului legal în 2 aprilie 1885, când intră în vigoare *Legea exemplarelor obligatorii*. Date fiind acumulările impresionante din patrimoniul Bibliotecii precum și tendințele din țările cu vechi tradiții culturale, Bianu este preocupat de elaborarea marilor repertorii bibliografice naționale și propune *Planul bibliografiei naționale*, bazat pe ideile înaintate ale contemporanilor săi Paul Otlet și Henri Lafontaine, obținând aprobarea plenului academic în ședința din 28 februarie 1895.

„...Biblioteca Academiei Române a reprezentat, încă de la începuturile înaltului for, o instituție cu rosturi naționale, depășind cadrul strict al unei biblioteci academice” (Berindei, 2016). Începând cu data de 1 aprilie 1901, conform legii publicate în *Monitorul Oficial nr. 12 din 17/30 aprilie 1901*, sarcinile de bibliotecă națională au fost încredințate Bibliotecii Academiei. Merite incontestabile în acest demers au avut Alexandru Odobescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Ion Ghica și mai ales Dimitrie Sturdza și Ioan Bianu.

„Creșterea necurmată a colecțiilor Academiei, trebuințele zilnice ale serviciilor, precum și dezvoltarea ce a luat peste tot știința bibliotecărească au arătat regretatului I Bianu, alcătuitorul și îndrumătorul Bibliotecii Academiei, nevoia unor instrucțiuni de detaliu pentru funcționarea diferitelor servicii. Instrucțiunile și normele sus arătate, purtând respectiv datele de 1918 și 1927, au slujit până azi drept îndrumări pentru serviciile arătate” (BAR, 1940) consemnează Generalul Radu R. Rosetti care a condus Biblioteca Academiei între anii 1931 și 1940. În calitate de director, acesta a supravegheat construirea noului sediu, conceput de arhitectul Duiliu Marcu și finalizat în 1938.

Creșterea masivă a tuturor colecțiilor Bibliotecii a impus, pentru organizarea lor sistematică și științifică precum și pentru informarea cercetătorilor asupra publicațiilor științifice de specialitate din țară și din străinătate, ca personalul științific și tehnic din Bibliotecă să frecventeze cursuri de bibliologie, în mod periodic, pe categorii și pe cicluri de câte doi ani. Rezultatele obținute au avut drept consecință, în anul 1954, asimilarea Bibliotecii Academiei cu un institut de cercetare științifică din sistemul Academiei. Experiențele dobândite au fost generalizate și diseminate mai întâi în ședințe ale unui cerc de studii bibliologice, apoi prin sesiuni științifice naționale și revista *Studii și cercetări de bibliologie* (1955-1963) devenită, din 1964, *Studii și cercetări de documentare și bibliologie* (Băiculescu, 1968).

Capacitățile de desfășurare a activităților de cercetare-dezvoltare ale Bibliotecii Academiei Române au fost atestate prin Decizia ANCS nr. 9673/17.06.2008, pe baza criteriilor stabilite de HG 551/2007. În ultimii doi ani (2015 și 2016), Biblioteca a raportat rezultatele obținute în activitățile de cercetare după aceeași indicatori ca și institutele din sistemul Academiei (<http://www.biblacad.ro/RaportActivitateBAR2015-FGFilip.pdf>).

Activitatea și dezvoltarea Bibliotecii Academiei, în cei 150 de ani de existență, au fost evidențiate prin multe lucrări dedicate precum: Berindei (2016), Băiculescu (1968), Sahini, (1992) sau Ștrempel (2016). Informații despre indicatori, acțiuni, proiecte și, mai ales, oamenii care au activat cu devotament, eficiență și modestie pe parcursul ultimilor 25 de ani se regăsesc într-un volum aniversar (Filip, 2017) care adună între copertile sale rapoartele anuale ale Bibliotecii.

Pentru îndeplinirea misiunii sale, Biblioteca Academiei a necesitat și necesită resurse importante: oameni bine pregătiți, logistică și tehnologii moderne și fonduri pe măsură. În numeroase momente, fondurile au fost insuficiente și au afectat chiar echilibrul bugetului Academiei Române. „S-a luat în discuție, în câteva rânduri (în 1921, 1925, 1927, 1930 etc.) eventualitatea închiderii Bibliotecii, care îndeplinea un rol public, ceea ce a fost considerat de Bianu o catastrofă pentru mersul cultural al țării” (Berindei, 2016). Legea 539/2001 a permis ca alocațiile bugetare, niciodată suficiente, să fie completate și cu venituri proprii. Această lege prevede că Biblioteca Academiei Române, instituție publică finanțată din bugetul de stat, poate realiza și utiliza venituri extrabugetare din prestarea unor servicii specifice, destinația acestor sume putând fi: achiziția de mijloace fixe, dotări independente, plata de publicații și tipărituri diverse, inclusiv drepturi de autor, amenajare și dezvoltare de sedii. Implicarea, în special în ultima decadă, a Bibliotecii Academiei în proiecte finanțate a permis, în condițiile create de legea amintită, realizarea de acțiuni de modernizare a infrastructurii bibliotecii și stimulare financiară a salariaților care desfășurau activități suplimentare. Media ponderii veniturilor proprii s-a ridicat la cca 10% din bugetul instituției, din care aportul proiectelor a fost, în medie de 80% (Filip, 2017).

2. Informatizarea Bibliotecii Academiei

Dacă în anii '80 ai secolului trecut calculatoarele începeau să intre și în biblioteci, destul de repede procesul s-a inversat: bibliotecile tind să intre în calculator. La mijlocul ultimului deceniu al secolului trecut, s-a demarat procesul de utilizare a tehnologiei informației în activitățile de gestiune a colecțiilor, s-au creat premisele pentru digitizarea colecțiilor și asigurarea accesului de la distanță, în orice moment, la cataloagele on-line ale bibliotecilor și la conținutul documentelor în format electronic.

Vizita profesorului G. Metakides, coordonatorul programului de cercetate în informatică al Comisiei Europene, efectuată în 1992 la Academia Română și la Biblioteca Academiei, a constituit un prim stimulent pentru procesul de utilizare a tehnologiei informatice în digitizarea colecțiilor și conturarea ideilor privind interacțiunile dintre instituțiile culturale și cele ale societății digitale (Filip, 2015 și 1996). Biblioteca Academiei Române utilizează, din 1998, sistemul informatic integrat de bibliotecă *ALEPH*.

„Bibliotecile, muzeele și arhivele, care au acumulat, întrețin și facilitează accesul la bunuri culturale cu valoare informațională, artistică, educațională și recreativă nu se pot sustrage tendințelor generale. Ele evoluează neîncetat sub influența noilor tehnologii informatice. O bună parte din aceste instituții și-au creat deja arhive cu versiuni digitale ale obiectelor culturale pentru scopuri de preservare a conținutului și punere la dispoziția unui public extins sub diferite forme. Un exemplu important îl constituie digitizarea și facsimilarea, realizate între anii 2000 – 2010 la inițiativa academicianului E. Simion, a *Manuscriselor lui Eminescu* (<http://www.biblacad.ro/Eminescu.html>). Alte exemple sunt *Arhiva Traian Vuia* (<http://www.biblacad.ro/Vuia.htm>), colecția digitală compusă din 42 de cărți și manuscrise ale unor *Personalități care au schimbat lumea* (<http://www.biblacad.ro/UPCmenu.html>) precum și *Manuscrisele lui Cioran* (<http://www.biblacad.ro/manuscriseCioran.html>)” (Filip; Ciurea, 2016).

Academicianul Ș.L.Țițeica, fost vicepreședinte al Academiei Române, definea, în 1935, Biblioteca Academiei ca un „tezaur al națiunii” (Berindei, 2016). Acum putem să o definim, în termenii folosiți în zilele noastre, și ca o „sursă de păstrare, creare și răspândire a elementelor de cunoaștere” (Filip, 2017).

3. Cercetarea în Biblioteca Academiei

„O percepție tradițională, destul de răspândită asupra bibliotecilor, constă în aceea că aceste instituții de cultură sunt menite să joace un rol oarecum *pasiv* în crearea și managementul elementelor de cunoaștere. Ele sunt văzute (Heartsill, 1983), chiar și atunci când sunt numite biblioteci de cercetare (research libraries), doar ca entități de suport pentru centrele de cercetare. Astfel, menirea lor principală este să desfășoare activități auxiliare de intermediere între creatorii de elemente de cunoaștere și cei care valorifică acele cunoștințe în scopul creării de noi elemente sau transformării acestora în bunuri și servicii. După cum se arată în (Wikipedia, 2017), de multe ori bibliotecile de cercetare sunt atașate unei organizații părinte și serviciile lor sunt oferite exclusiv acelor organizații” (Filip, 2017).

Biblioteca Academiei oferă servicii care sunt congruente în mare măsură cu cele evocate mai sus pentru bibliotecile de cercetare. Totuși, ea se diferențiază prin două atribute caracteristice. În primul rând, serviciile de comunicare a elementelor de cunoaștere sunt în prezent oferite și cercetătorilor sau altor categorii de cititori din afara sistemului „instituției părinte”, Academia Română. În al doilea rând, Biblioteca Academiei se distinge prin activități proprii de cercetare menite să contribuie la *crearea și transmiterea* de elemente de cunoaștere noi.

Astfel de activități, care pot fi caracterizate în contextul Societății Cunoașterii ca fiind *active*, au tradiție în instituție și au primit recunoaștere: realizarea celui de-al XVII-lea volum al lucrării *Mihai Eminescu – Opere*, reprezentând bibliografia operei poetului național, a fost

recompensată cu *Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu”* al Academiei Române, pe anul 1999; realizarea ediției facsimilate a *Manuscriselor lui Eminescu* a fost răsplătită cu același premiu pe anul 2006.

De câteva decenii, se constată că Societatea Cunoașterii câștigă tot mai mult teren, inclusiv în instituțiile culturale (Filip, 1996; Lepădatu, 2014; Filip et al, 2015).

4. Proiecte realizate

În ultimul deceniu activitatea de cercetare a Bibliotecii a căpătat o nouă dimensiune, prin implicarea în proiecte de cercetare-dezvoltare, în urma participării la competițiile organizate pe plan național sau de către Comisia Europeană. O listă selectivă a proiectelor cuprinde:

- *Sisteme suport pentru cultura cunoașterii bazate pe soluții și instrumente din domeniul Business Intelligence*, proiect complex SSCBI, Program CEEEX. Coordonator BAR, 4 parteneri, perioada 2005-2008;

- *Sistem integrat multimedia pentru accesul la tezaurul multicultural din zonele locuite de români, ca parte integrantă a culturii europene*, proiect eBiMuz, program CEEEX. Coordonator ICI București, 6 parteneri, perioada 2005-2008;

- *Sistem pentru crearea și furnizarea de conținut digital interactiv pentru fondul de documente istorice*, proiect DOCIST, Program PRONOVA, ANCS. Coordonator ICI București, 3 parteneri, perioada 2007-2008;

- *Evaluarea calității și performanțelor bibliotecilor on-line*, proiect LibEval, Program PN II, ANCS. Coordonator ICI București, 3 parteneri, perioada 2007- 2010;

- *Scanarea periodicelor românești din perioada interbelică*, SPRPI, în parteneriat cu Muzeul Holocaustului din Washington, perioada 2008-2012, corpus documentar: 300 de titluri de periodice, cca un milion de pagini;

- *Biblioteca digitală a României*, proiect DACOROMANICA, în parteneriat cu Biblioteca Metropolitană București, perioada 2008-2013. Corpus documentar: carte 10.000 de titluri, periodice 2.500 titluri. (*Biblioteca digitală a Bucureștiului* <http://www.digibuc.ro/colectii>);

- *Sistem integrat pentru managementul bibliografiei naționale retrospective (1508-1918)*, proiect SIMBNR, Program nucleu, ANCS. Coordonator ICI București, partener BAR, perioada 2009-2011, (<http://www.biblacad.ro/bnr/ppr.php>);

- *Dimitrie Cantemir*, proiect MEMORY OF THE WORLD, World Digital Library Programme, coordonator UNESCO - România, perioada 2010-2011;

- *Les manuscrits et reliures byzantines*, le projet STUDITE, Culture Programme. Coordonator Franța - Centre de Conservation du Livre, Arles, 6 țări participante (Anglia, Grecia, Italia, România, Turcia, Ungaria), perioada 2011-2013 (<http://www.studite.org/index.php>);

- *Aggregating digital content from European Libraries*, proiect EUROPEANA LIBRARIES. Coordonator Olanda - Koninklijke Bibliotheek, Hague, 14 țări, 25 de instituții partenere, perioada 2011-2012. Corpus documentar: 4.450 piese (grafică, desene și fotografii) (<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/>);

- *Byzantine and Post-Byzantine Landmarks of Manuscript Illuminations*, proiect BYZANTION, PN-II-PT-PCCA-2011, în parteneriat cu Institutul pentru Tehnică de Calcul București, perioada 2012-2016. Corpus documentar: 100 manuscrise (<http://byzantion.itc.ro/>);

- *Access to Cultural Heritage Networks for European Libraries*, Project ATHENAPLUS, CIP-Best Practice Network. Coordonator Italia - Istituto Centrale per il Catalogo Unico delle biblioteche italiane e per le informazioni bibliografiche, Roma, 21 de țări, 40 de instituții partenere, perioada 2013-2015. Corpus documentar: 9.000 piese (manuscrise, numismatică) (<http://www.biblacad.ro/athenap.html>);

- *Intelligent Strategy for movable cultural Heritage Monitoring in a Changing Climate*, proiect InHERIT, PN-II-PT-PCCA-2013, coordonator INCDTP-ICPI, București, 7 parteneri, perioada 2013-2015;

- *Texte fundamentale ale culturii române medievale*, proiect *MEDIEVALIA*, program *PA16/RO12 Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural*, operator de proiect Ministerul Culturii, inițiatori Asociația Excelență prin Cultură (Universitatea București) și Biblioteca Academiei Române, perioada 2015-2016, (<http://medievalia.com.ro/>);
- *Recuperarea Anglisticii în România*, proiect *RAR*, program *PA16/RO12 Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural*, operator de proiect Ministerul Culturii, inițiatori Universitatea din București și Biblioteca Academiei Române, 2015-2016; (<http://www.recuperareaanglisticii.ro/despre-noi.html>)
- *România – Societate a cunoașterii și a valorii adăugate la ceea ce are*, Proiectul 10, din programul de cercetare al Academiei Române: *Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani*, (<http://www.biblacad.ro/strategie.html>), coordonator *BAR*, 2015-2018.

5. Câteva rezultate

Obținerea de venituri proprii suplimentare

Proiectele menționate sugerează diversitatea și complexitatea preocupărilor personalului din instituție menite să susțină direcțiile prioritare de cercetare ale Bibliotecii. Ponderea aportului proiectelor la totalul veniturilor proprii a fost, în medie pe ultimii 10 ani, de cca 80%. Pe baza acestor fonduri s-a extins de cca trei ori parcul de calculatoare, s-au obținut licențe software necesare, s-au efectuat unele amenajări pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru, s-au acordat venituri suplimentare personalului implicat (Filip, 2017).

Elaborarea bibliografiilor naționale

Bibliografia retrospectivă a cărții românești (<http://www.biblacad.ro/brc.html>) vizează perioada 1508-1952. Bibliografia retrospectivă a periodicelor românești acoperă perioada 1790-1952 (<http://www.biblacad.ro/brp.html>). Procesul (îndelungat) de elaborare poate fi urmărit la adresa (<http://www.biblacad.ro/cronoBiblio.html>).

Obiectivul proiectului *SIMBNR - Sistem Integrat on-line pentru Managementul Bibliografiei Naționale Retrospective* - a fost oferirea, pentru prima dată, a unui acces integrat, deschis și nelimitat, la lucrările de interes național ce descriu și sistematizează documentele imprimate pe teritoriul românesc, publicate în limba română, indiferent de autor și loc, și ale autorilor români, indiferent de limba și locul apariției. Necesitatea proiectului a rezultat din faptul că volumele editate au fost epuizate destul de repede iar reeditarea lor nu s-a mai produs.

Conținutul *Bibliografiei Românești Vechi (BRV: 1508-1830)* a fost făcut accesibil consultării on line prin intermediul serviciului web *SIMBNR* care asigură accesul integrat la copiile digitale ale documentelor sub forma fișierelor imagine, obținute prin scanarea celor patru volume ale *BRV*. De asemenea, conținutul *Bibliografiei Românești Moderne (BRM: 1831-1918)* este în proces de afișare pentru a fi făcut accesibil consultării on line prin intermediul serviciului web *SIMBNR* care asigură accesul la copiile digitale ale documentelor sub forma fișierelor text, obținute prin *OCR*-izarea celor patru volume ale *BRM*. *Bibliografia cărții românești (BCR: 1919-1952)*, bibliografiată conform normelor *UNIMARC*, este în lucru dar poate fi accesată on-line.

Bibliografia *Publicațiile periodice românești (PPR: 1790–1930, tomurile I – IV)* este accesibilă consultării tot prin intermediul serviciului web *SIMBNR* care asigură accesul la copiile digitale ale documentelor sub forma fișierelor imagine obținute prin scanarea volumelor *PPR*. Aceasta se actualizează odată cu publicarea următoarelor tomuri ale lucrării.

Crearea de conținut digital cultural și agregarea în proiecte naționale și internaționale.

Principalele activități, pe care s-a bazat realizarea obiectivelor de mai sus, sunt: analiza și colectarea terminologiilor adecvate; elaborarea/respectarea unor cerințe de modelare a

metadatelor; îmbogățirea semantică a metadatelor culturale; recurgerea la utilizarea de produse software evolute, specifice diferitelor contexte de realizare; elaborarea de aplicații creative pentru reutilizarea resurselor culturale. Dintre proiectele evidențiate anterior, derulate în vederea atingerii acestor obiective, pot fi menționate: *eBiMuz*, *DOCIST*, *SPRPI*, *DACOROMANICA*, *EUROPEANA LIBRARIES* și *ATHENAPLUS*.

Cărțile și manuscrisele medievale

Manuscrisele medievale din Țara Românească și Moldova mărturisesc, împreună cu pictura, orfevrăria ori arhitectura, despre apartenența românilor la spațiul cultural bizantin. Fondul de manuscrise bizantine și post-bizantine al Bibliotecii Academiei cuprinde o largă varietate de opere, atât din punct de vedere cronologic (secolele XII – XIX), geografic (Imperiul Bizantin, Țările Române, Ucraina, Bulgaria, Serbia, Macedonia, ș.a.) dar și tematic (Tetraevangheliare, Pomelnice mănăstirești, Canoane de penitență, Comentarii biblice, Caiete iconografice pentru pictori de frescă, etc).

Anluminura și melosul manuscriselor bizantine

Având în vedere marea varietate de cărți manuscrise, miniate sau cu xilografuri colate în interiorul lor, din patrimoniul Bibliotecii, proiectul *BYZANTION* a avut drept obiectiv o detaliată analiză iconografică pentru a identifica trăsăturile distinctive ale școlilor zonale, teme iconografice locale, împrumuturi sau adaptări din iconografia occidentală sau apariția unor elemente arhitectonice specifice unui anumit areal, dar și apariția de teme iconografice inedite. În urma analizei iconografice, inclusiv cu tehnici analitice de *data mining*, a rezultat un canon virtual tematic, bazat în egală măsură pe textele erminiilor și pe trăsăturile comune ale reprezentărilor iconografice analizate cu ajutorul cărui pot fi evidențiate diferențele zonale, evoluția de-a lungul secolelor dar și gradul de inovație artistică prin compararea fiecărei imagini în parte cu imaginea canonică.

Analiza minuțioasă a documentelor a condus la identificarea unor „partituri” valoroase în colecțiile de manuscrise ale Bibliotecii și la redarea acestora într-o formă cât mai apropiată de cea originală, ținând seama în egală măsură de cercetările muzicologice și liturgice moderne și de tradiția orală vie. O piesă muzicală există doar atâta vreme cât cineva o cântă și altcineva o ascultă. După ce s-a stins ultimul sunet, cântarea se odihnește între scoarțele manuscrisului până când un alt cântăreț o face să trăiască din nou. Grupul Nectarie Protopsaltul, condus de Sabin Preda, a dat viață cântărilor nemaiauzite de sute de ani, făcând cunoscută o parte a culturii specifice perioadei lui Constantin Brâncoveanu și Alexandru cel Bun.

Legăturile bizantine

Legăturile bizantine sunt legăturile specifice manuscriselor grecești din perioada medievală până în secolul al XVII-lea cu elemente de structură, tehnici de realizare și tipuri de ornamente caracteristice pentru aceste legături. Manuscrisele grecești respective se păstrează cu precădere în Europa occidentală (dar și în Rusia și în Orientul Apropiat), în marile biblioteci și în mănăstiri. Ansamblul colecțiilor de manuscrise bizantine cuprinde aproximativ 55.000 de volume, din care însă numai o infimă parte conservă până astăzi vechile legături bizantine. Acest tip de legătură poate fi întâlnit în toată aria de influență culturală bizantină, la manuscrisele siriace, arabe, chirilice. Elemente comune se regăsesc de altfel și în regiunile limitrofe acestei arii, îndeosebi pentru legăturile copte, etiopiene, georgiene și armene.

Proiectul *STUDITE* a evidențiat locul pe care îl ocupă, în istoria cărții, contribuția tehnică și artistică a manuscriselor grecești și bizantine și a avut ca obiectiv conservarea și valorificarea acestui patrimoniu comun în vederea unei mai bune cunoașteri a istoriei domeniului și a stabilirii unui dialog intercultural. Principalele activități derulate au inclus:

- ateliere, pentru realizarea de legături contemporane inspirate din tehnicile bizantine și replici (facsimile) ale unor legături reprezentative pentru vechile centre de producere a manuscriselor (constantinopolitane, cretane, athonite, etc.);
- misiuni interdisciplinare, pentru dezvoltarea schimburilor de informații între specialiștii în codicologie greacă (cercetători, conservatori, restauratori, studenți, ș.a.), pentru stimularea cercetării colecțiilor de manuscrise și a legăturilor în spațiul european precum și pentru difuzarea informațiilor obținute;
- cooperări, la nivelul instituțiilor partenere, în vederea unei mai bune conlucrări, a stabilirii unor noi metode de studiu (utilizarea fotografiilor în descrierea manuscriselor) precum și elaborarea unui document comun de referință pentru descrierea legăturilor bizantine;
- seminare internaționale, pentru schimburi de informație, de metode și competențe în domeniu, pentru prezentarea acțiunilor desfășurate pe durata proiectului precum și pentru sensibilizarea publicului asupra conservării patrimoniului cultural.

Proiectul *STUDITE* s-a realizat sub patronajul unui Comitet științific alcătuit din istorici și filologi de renume mondial. Parteneri au fost: Centre de Conservation du Livre – Arles (Franța), National Hellenic Research Foundation – Atena (Grecia), Biblioteca Academiei Române și SIVCO – București (România), Laterna Magica – Budapesta (Ungaria), International Academic Projects – Londra (Anglia), Eurelations – Campobasso (Italia) și Afyonharahisar Governorship – Afyon (Turcia) ca partener asociat.

Texte fundamentale ale culturii române medievale.

Proiectul *MEDIEVALIA* și-a propus identificarea, în colecțiile Bibliotecii Academiei, a unui corpus documentar, din domeniul literaturii române vechi (secolele XV – XVIII), care să conțină texte extrem de valoroase pentru epoca medievală românească și digitizarea acestor documente pentru a spori accesul la informație a publicului larg și a celui de specialitate, pentru a oferi un mediu de cercetare virtual și pentru o mai bună conservare a documentelor.

Activitățile desfășurate în cadrul proiectului au fost:

- digitizarea a 60 de volume din domeniul textelor vernaculare, organizarea documentelor digitizate în baze de date conform normelor europene și integrarea lor în portalul cultural *Europeana*;
- promovarea activă a proiectului și a colecțiilor privind studiul culturii și civilizației medievale românești în rândul publicului interesat și valorificarea acestora prin punerea la dispoziție către un număr cât mai mare de utilizatori.

Statistica vizitatorilor site-ului proiectului, în data de 26 august 2017, era: astăzi – 7; săptămâna aceasta – 87; luna aceasta – 369; total – 30.113.

Crearea de elemente de cunoaștere este importantă, dar nu și suficientă. Ea trebuie însoțită de *transmiterea rezultatelor* către comunitatea științifică și societate. Volumul de rapoarte (Filip, 2017) conține, începând cu anul 2009, majoritatea titlurilor de monografii, volume de contribuții, albume și cataloage, articole și comunicări semnate de autori din Biblioteca Academiei. Pe site *BAR* sunt publicate listele cu publicații și, cu acordul autorilor, textele integrale (<http://www.biblacad.ro/publicatii.html>).

Alte modalități de răspândire a cunoștințelor au fost:

- *The International Seminar and Workshop on Emerging Technology and Innovation for Cultural Heritage (ETICH)*, edițiile din 2013 și 2016;
- Ciclul de seminare cu participare internațională *Colecțiile de patrimoniu în era digitală* (2015, 2016), lucrările primei ediții fiind publicate de către Editura Academiei Române;
- *Revista Bibliotecii Academiei Române*, cu ediție print și on-line.

5. Concluzii

În sinteză, principalele caracteristici actuale ale Bibliotecii Academiei sunt: bibliotecă enciclopedică (model Bibliothèque Nationale de France); beneficiară a Legii Depozitului legal (din 1885); statut de bibliotecă națională (din 1901); statut de centru de cercetare (din 1954, reatestat în 2007); 26.000 mp spații de depozitare a publicațiilor, 9 săli de lectură cu cca. 200 de locuri (din 2005); cititori: cca 73.000 (1955), 25.000 (2016); salariați: 265 (1985), 185,5 (2017).

Biblioteca Academiei reprezintă nu numai o instituție culturală cu colecții foarte bogate, ci și un centru de cercetare semnificativ în care se utilizează tehnologia digitală pentru administrarea colecțiilor, facilitarea accesului la conținut și crearea de elemente de cunoaștere într-un efort congruent cu cele petrecute în marile biblioteci europene. Academicianul Berindei (2016, p.518) o vede, ca fiind, alături de Editura Academiei, un „adevărat plămân al Academiei”.

Bibliografie

BAR (1940). Biblioteca Academiei Române, *Instrucțiuni provizorii pentru funcționarea serviciilor*, Tiparul Cartea Românească, București 1940, p. 5.

Băiculescu G.(1968). Istoricul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România. În: *Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România*. Ed. Academiei RSR, București: 11-96.

Berindei D. (2016). *Istoria Academiei Române*. Ediția II. Ed. Academiei Române, București.

Dumitrescu G., Filip F.G., Ioniță A., Lepădatu C.(2010). Open source Eminescu's manuscripts: a digitization experiment. În *Studies in Informatics and Control*, 19(1),79-84.

Filip F.G. (1996). Tehnologiile informatice și valorificarea patrimoniului cultural național. În *Academica*, 9(69) ([http://www.biblicad.ro/publicatii_proprii/FFilip\(1996\)Academica.pdf](http://www.biblicad.ro/publicatii_proprii/FFilip(1996)Academica.pdf)).

Filip F.G. (2015) Colecțiile de patrimoniu în era digitală... în loc de cronică a unui workshop. *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 3: 68-71 (disponibil la: [http://www.biblicad.ro/publicatii_proprii/FGFilip\(2014\)RevistaBiblioteca.pdf](http://www.biblicad.ro/publicatii_proprii/FGFilip(2014)RevistaBiblioteca.pdf)).

Filip F.G., Banciu D., Regneală M., Stanciu M. (2015) (coord). *Colecțiile de patrimoniu în era digitală*. Editura Academiei Române.

Filip F.G., Ciurea C. (2016). Expoziții virtuale online – aspecte privind contribuția la promovarea patrimoniului cultural național. În *Academica*, an XXXI, nr. 9, 13-18, http://www.biblicad.ro/publicatii_proprii/2016%20Filip%20Ciurea%20Academica.pdf.

Filip F.G., Ciurea C., Dragomirescu H., Ivan I. (2015). Cultural heritage and modern information and communication technologies. În *Technological and Economic Development of Economy-TEDE*, 21(3): 441-459.

Filip F.G. (coord.), Dobre Carmen (ed.) (2017). *BAR: 150 de ani de existență; 25 de ani de activitate-fapte și oameni –1992-2016*. Editura Academiei Române, București, 2016.

Filip F.G. (2017). Biblioteca Academiei Române în Societatea Cunoașterii (în curs de publicare)http://www.biblicad.ro/publicatii_proprii/2017%20F.G.Filip%20%20BAR%20in%20Soc%20Cunoasterii.pdf

Heartsill (1983). *ALA Glossary, and Information Science*. Chicago IL, American Library Association.

Lepădatu C. (2014). *Sistem suport pentru decizii de bibliotecă*. În *Revista Română de Informatică și Automatică*, 24(3).

Sahini V.E. (1992). *Academica*, an II: 1, 16-17, 19.

Ștrempel G. (2016). Am fost atât de legat de Biblioteca Academiei. În *Saeculum* 5-6: 47-52.

Vlad I.-V. (coord.) (2017). *Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani. Sumar Executiv*. Editura Academiei Române.

Wikipedia (2017) *Library* https://en.wikipedia.org/wiki/Library#Research_library, accesat pe data de 11.06.2017.